

NORGES HØYESTERETT

Den 12. mars 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Indreberg og Bull i

HR-2013-00572-U, (sak nr. 2013/482), straffesak, anke over kjennelse:

A (advokat Brynjar N. Meling)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

K J E N N E L S E:

- (1) Saken gjelder anke over kjennelse om fortsatt varetektsfengsling etter utleveringsloven § 15 nr. 1, jf. straffeprosessloven § 171 første ledd nr. 1.
- (2) A, født 13. februar 1976, er internasjonalt etterlyst under et tidligere navn for drap og drapsforsøk i X i 1997.
- (3) Ved Kristiansand tingretts kjennelse 13. oktober 2011 ble han varetektsfengslet på grunnlag av etterlysningen og siktelsen fra X. Formell begjæring om utlevering fra ----- myndigheter i saken ble etter det opplyste mottatt av norske myndigheter 25. oktober 2011. Siktelse ble tatt ut 2. mai 2012, og ved Kristiansand tingretts kjennelse 16. mai 2012 ble A fengslet i medhold av utleveringsloven § 15 nr. 1, jf. straffeprosessloven § 171 første ledd nr. 1, jf. §§ 170 a og 185. Fengslingen er senere blitt forlenget.
- (4) Kristiansand tingrett avsa 21. januar 2013 kjennelse med slik slutning:

"A, født 13.02.1976, kan fortsatt holdes i varetektsfengsel inntil begjæringen om utlevering er avgjort, og utlevering i tilfelle er satt i verk."
- (5) A anket til Agder lagmannsrett som 22. februar 2013 avsa kjennelse med slik slutning:

"Anken forkastes."
- (6) A har i rett tid anket lagmannsrettens kjennelse til Høyesterett. Det er i hovedsak gjort gjeldende:

- (7) Det er ikke er grunnlag for å fastsette en "tidsubestemt" fengsling slik tingretten med senere tilslutning fra lagmannsretten har gjort. Dette er i strid med lovens formål, jf. blant annet Rt. 2006 side 379. Utleveringsloven § 19 nr. 2 er feilaktig anvendt på den foreliggende saken. Bestemmelsen gjelder fengsling etter at endelig vedtak om utlevering er truffet. Det vanlige utgangspunktet er at fengsling skal besluttes for fire uker av gangen, og lengre fengsling enn dette krever "særlige grunner."
- (8) *Påtalemyndigheten* er kjent med anken og forsvarers støtteskriv, men har ikke inngitt nærmere merknader.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (10) Anken er en videre anke hvor ankeutvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og lovtolking, jf. straffeprosessloven § 388.
- (11) Anførselen om at tingretten med senere tilslutning fra lagmannsretten har begått en feil ved å undergi A fortsatt fengsling uten å fastsette noen lengstefrist, kan ikke føre fram. Fengsling er i dette tilfellet fastsatt før utleveringsbegjæringen er avgjort. For slike tilfeller følger det av utleveringsloven § 15 nr. 2 første punktum at "[n]år retten ikke bestemmer annet, skal dens beslutning om å anvende tvangsmiddel gjelde til begjæringen om utlevering er avgjort, og utlevering i tilfelle satt i verk, jfr. dog § 19 nr. 2". Andre punktum innebærer en rettssikkerhetsgaranti ved å gi den varetektsfengslete adgang til å få ny rettslig prøving av fengslingen tre uker etter at beslutningen er truffet.
- (12) Utleveringsloven § 15 nr. 1 første punktum fastsetter imidlertid at fengsling kan anvendes "i samme utstrekning som i saker angående lovbrudd av tilsvarende art som forfølges her i riket". Om den tilsvarende bestemmelsen i lovens § 20 nr. 1 bemerket Høyesteretts kjæremålsutvalg i Rt. 2004 side 1826 at selv om utleveringsloven ikke viser til straffeprosessloven kapittel 13 a, må det være "klart at § 170 a gjelder i disse tilfellene". Høyesteretts ankeutvalg er enig i dette også for så vidt gjelder fengsling etter lovens § 15. Dette følger i og for seg av at tvangsmidler bare kan anvendes "i samme utstrekning" som for lovbrudd av tilsvarende art her i landet. Det vises videre til at kravet om at fengsling ikke må utgjøre et uforholdsmessig inngrep opprinnelig var plassert i straffeprosessloven § 174 første ledd og dermed var plassert i straffeprosessloven kapittel 14. Noen realitetsendring med hensyn til utlevering kan åpenbart ikke ha vært tilsiktet da bestemmelsen ved lov 3. desember 1999 nr. 82 ble overført til kapittel 13 a for at den dermed skulle gjelde for samtlige tvangsmiddel.
- (13) Ved varetektsfengsling i ordinære norske straffesaker hvor det ut fra begrunnelsen for fengslingen synes åpenbart at den vil bli begjært forlenget fram til hovedforhandlingen, følger det av fast praksis at forholdsmessighetsvurderingen må foretas i dette videre perspektivet, jf. blant annet Rt. 2012 side 1202. Når dette tidspunktet er usikkert, må retten bygge på hva den ut fra foreliggende opplysninger og erfaringer anser som sannsynlig, jf. blant annet Rt. 2012 side 1217.
- (14) Dette kravet må som utgangspunkt anvendes tilsvarende ved fengsling etter utleveringsloven § 15. Men som følge av norske myndigheters avhengighet av opplysninger fra det landet som har begjært utlevering, vil det i praksis ofte være langt vanskeligere å oppstille noen prognose for når utleveringsspørsmålet kan bli avgjort. Av den grunn kan det ikke stilles fullt ut tilsvarende krav i utleveringssakene. Men parallellen til ordinære norske straffesaker tilsier at

når det synes åpenbart at vedkommende vil bli begjært varetektsfengslet fram til utleveringsbegjæringen er avgjort, kan retten ikke begrense seg til å vise til adgangen til å kreve ny prøving etter tre uker. Fengslingens forholdsmessighet må også i disse sakene prøves i et videre tidsperspektiv, men uten at det kreves noen eksakt angivelse av sannsynlig fremtidig fengslingsperiode.

(15) I anken er det rett nok ikke anført at lagmannsretten har begått noen feil ved forholdsmessighetsvurderingen. Etter straffeprosessloven § 385 tredje ledd andre punktum kan ankeutvalget likevel prøve dette spørsmålet av eget tiltak.

(16) Om forholdsmessighetsvurderingen etter § 170 a uttaler lagmannsretten:

"Lagmannsretten kan også slutte seg til tingrettens vurdering av at fortsatt fengsling som besluttet ikke vil være et uforholdsmessig inngrep, jf. også lagmannsrettens vurdering i kjennelsen av 4. januar 2013 [antakelig feilskrift for 4. januar 2012]. Lagmannsretten viser i den forbindelse til retten for siktede til å få prøvet fengslingsspørsmålet på nytt etter tre uker etter utleveringsloven § 15 nr. 2."

(17) Tingretten, som lagmannsretten viser til, uttaler følgende om forholdsmessigheten:

"Retten mener at fortsatt varetektsfengsling frem til begjæringen om utlevering er avgjort, og utlevering i tilfelle er satt i verk ikke er et uforholdsmessig inngrep, og at fortsatt fengsling er tilstrekkelig begrunnet, jf. utleveringsloven § 15 nr. 2 jf. straffeprosessloven § 170 a. Retten har ved denne vurdering lagt vekt på at den som er begjært utlevert har rett til å få prøvet slik beslutning på nytt når det er gått mer enn 3 uker siden beslutningen ble truffet eller sist prøvet, jf. utleveringsloven § 15 nr. 2 if. Retten viser også til at utleveringsloven § 19 nr. 2 gir hjemmel for å holde den som er begjært utlevert varetektsfengslet frem til utleveringen kan settes i verk. Når det gjelder forholdsmessighetsvurderingen legger retten vekt på sakens alvorlige karakter og at siktede har samtykket i fengsling som begjært."

(18) Det tingretten uttaler innledningsvis, kan umiddelbart synes å indikere at tingretten har foretatt en slik vurdering av fremtidig fengsling som kreves. Men når tingrettens innledning sammenholdes med den videre begrunnelsen om at A kan få prøvd videre fengsling tre uker etter beslutningen, etterlater det en uklarhet med hensyn til om tingretten og i neste omgang lagmannsretten har foretatt en uttrykkelig prøving av forholdsmessigheten ved fengsling ut over de påfølgende tre ukene. Denne forholdsmessighetsvurderingen må foretas selv om det foreligger samtykke til videre fengsling.

(19) Ankeutvalget har etter dette kommet til at lagmannsrettens kjennelse må oppheves.

(20) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING :

Lagmannsrettens kjennelse oppheves.

Hilde Indreberg
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Riktig utskrift: